

Guia d'aprenentatge

Didàctica

(6 ECTS)

Any acadèmic 2015-2016

Semestre: 1r Curs: 2n

Grau en Educació Social

Mòdul E: Disseny, gestió i avaluació de programes d'intervenció socioeducativa

Matèria: Models i tècniques de planificació i disseny de programes en Educació social

Professor/a: Dra. Maite Marzo Arpón

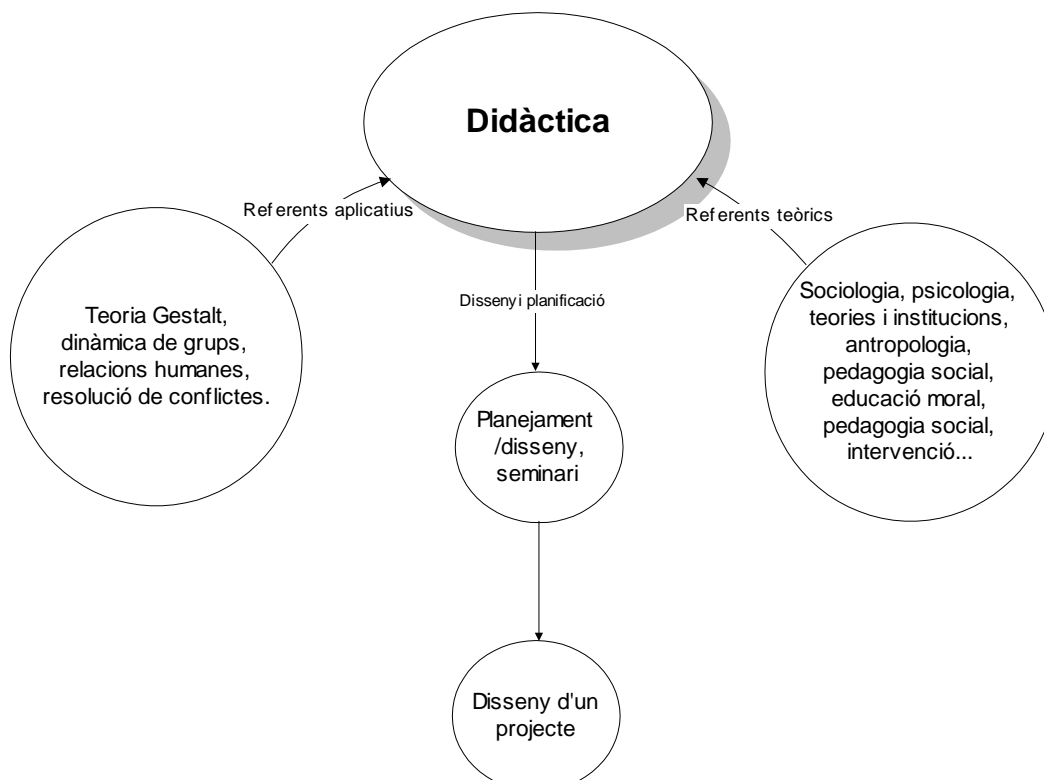
1.- Presentació de la matèria o assignatura

Quan tenim davant un grup d'adolescents, una dona, una família, una persona gran, quan tenim davant un repte educatiu i hem de pensar: Com l'hem d'educar? Què cal fer perquè aprengui? Què he de fer per ensenyar a aprendre? Quan ens plantejem aquestes preguntes és que ens trobem davant de la didàctica. La didàctica dona resposta justament al fet d'educar.

La didàctica es dibuixa en el procés d'ensenyament – aprenentatge, en com s'ha de plantejar l'ensenyament i en què hem de fer perquè les persones aprenguin.

La didàctica és ciència i és tècnica, el seu tret diferenciador d'altres matèries que estudies dins del grau és que la didàctica és un saber tecnològic, un saber aplicat i, per tant, veu dels referents teòrics: teories, models o paradigmes d'altres disciplines afins com la pedagogia, psicologia, sociologia, entre d'altres, per poder interpretar la realitat i proposar pautes d'intervenció socioeducatives.

A més a més, la didàctica et servirà per aprendre a elaborar unitats didàctiques per a planificar una acció formativa i això serà una peça clau per saber fer unitats de programació en el pràcticum i en altres assignatures, per saber dissenyar i planificar a tercer curs i arribar a fer un disseny de projecte d'intervenció a quart.

2.- Competències a desenvolupar

- Conèixer tècnicament el procés d'ensenyament-aprenentatge dins l'acció social
- Saber identificar la relació existent entre didàctica i currículum
- Saber dissenyar les unitats de programació com eines de planificació educativa
- Definir objectius, planificar, realitzar i avaluar activitats, processos educatius i projectes orientats a les persones i als grups
- Ser capaç de construir eines i instruments d'avaluació per millorar els processos educatius

3.- Continguts

L'assignatura de didàctica s'estructura en 4 mòduls.

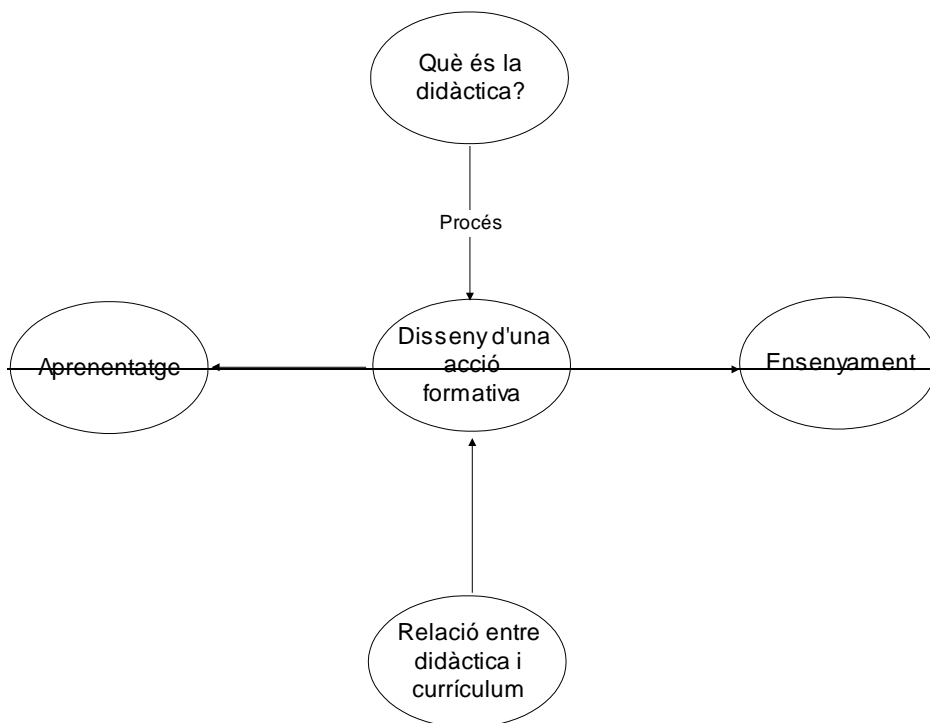
El primer mòdul ens aproxima al concepte de didàctica (no solament l'assoliment d'uns continguts conceptuals sinó també procedimentals i actitudinals) i quins són els coneixements afins; per què ens cal la didàctica i com la didàctica està present en la nostra tasca d'educadors socials. També us volem proposar conèixer els diferents paradigmes i models didàctics que hi ha al darrere de la nostra opció pedagògica així com la idea de la societat educadora.

El segon mòdul, en mostra detalladament la dinàmica del procés d'ensenyament-aprenentatge, saber com aprenem i com ho hem de fer nosaltres com a educadors perquè les persones aprenguin. A més, coneixerem diferents tipus d'aprenentatge i diferents models teòrics segons diferents autors per tenir un bagatge més ampli a l'hora de fer, com a educadors, propostes educatives. En aquest mòdul també estudiarem la relació educativa com un dels elements afavoridors de canvis en les persones així com la importància d'una comunicació didàctica.

El tercer mòdul ens ofereix la possibilitat de conèixer diferents recursos, mètodes i tècniques per fer possible l'ensenyament i de la importància de fer una bona selecció d'aquests atenent el que es vol ensenyar, les característiques de les persones destinatàries, el context, el temps i la finalitat última de la proposta socioeducativa. També forma part d'aquest mòdul un acostament tecnològic didàctic als plantejaments educatius centrant la mirada en les aportacions de les noves tecnologies als processos d'ensenyament-aprenentatge. Per tancar el mòdul, descobrirem les aportacions de l'aprenentatge-servei i de l'aprenentatge col·laboració en contextos socioeducatius.

El darrer mòdul de l'assignatura, el quart, té per finalitat mostrar els elements necessaris per a planificar l'acció socioeducativa. Partint del coneixement de les necessites socioeducatives de les persones destinatàries, l'educador social ha de dissenyar les unitats didàctiques que li facilitin generar l'espai d'ensenyament-aprenentatge adient perquè es produeixin els canvis esperats en aquestes. A més, abordarem el concepte de currículum didàctic i com aquest es concreta en les organitzacions socioeducatives mitjançant els documents institucionals marc: projecte educatiu de centre, reglament de règim interior i projecte educatiu individual.

També els conceptes de currículum ocult i currículum explícit ens ajudaran a comprendre el pes del currículum en les propostes educatives i la didàctica d'aquestes

1. Didàctica en Educació social

- 1.1. La didàctica com a agent de canvi i innovació
- 1.2. La societat educadora: educar en la societat global
- 1.3. Paradigmes i models didàctics en l'acció socioeducativa
- 1.4. Confluència entre la didàctica i l'educació social.

2. Fonamentació didàctica del procés d'ensenyament-aprenentatge: intencionalitat educativa

- 2.1. Models d'aprenentatge i d'acció didàctica
- 2.2. Relació educativa. Acompanyament educatiu /el tacte pedagògic.
- 2.3. Formació per competències
- 2.4. Comunicació didàctica

3. Innovació didàctica

- 3.1. Recursos didàctics
- 3.2. Caràcter tecnològic de l'acció socioeducativa
- 3.3. Aprenentatge-servei
- 3.4. Aprenentatge col.laboratiu

4. Disseny de l'acció socioeducativa

- 4.1. Necessitats socioeducatives
- 4.2. Programació de la intervenció socioeducativa: Unitats didàctiques
  - 4.2.1. Els continguts: fets i conceptes; procediments; actituds, normes i valors.
  - 4.2.2. Metodologia i temporalització. Adequació i condicionants.
  - 4.2.3. Avaluació
- 4.3. El currículum. Documents institucionals marc per a la planificació socioeducativa.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Tindrà coneixement i destreses per a comprendre i analitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge
- Serà capaç de dissenyar unitats didàctiques adaptades als contextos educatius i als seus destinataris tant en els aspectes formals com en els de contingut
- Sabrà identificar espais i situacions educatives en contextos complexos d'intervenció socioeducativa
- Serà capaç d'utilitzar eines i instruments avaluatius per millorar els processos educatius

5.- Metodologia

5.1.- Activitats de la professora:

- Donarà suport a l'estudiant, aportant informació i recursos per a l'aprenentatge.
- Proposarà diverses activitats d'ensenyament-aprenentatge (individuals i grupals).

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Llegir les lectures obligatòries de l'assignatura.
- Participar activament en els debats grupals entorn dels continguts.
- Dissenyar i dur a terme una unitat didàctica.
- Participar i resoldre les activitats proposades a l'aula

Treball a l'aula	56.25 hores	2.25 ECTS
Treball tutoritzat	56.25 hores	2.25 ECTS
Treball autònom	37.5 hores	1.5 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura és continuada (primera convocatòria) i consta de tres tipus d'evidències, amb un total de sis activitats d'avaluació: 3 exercicis de síntesis de contingut, 1 exercici pràctic (grupals) i 2 proves de contrast.

Exercicis de síntesi de contingut (PAC 1/3):

- Síntesi de contingut del mòdul 1
- Síntesi de contingut del mòdul 2
- Síntesi de contingut del mòdul 4

Exercici pràctic (PAC 2/3):

- Disseny d'una unitat didàctica (UD) i dinamització a l'aula (aquesta activitat inclou dies d'assistència obligatòria)

Proves de contrast (PAC 3/3):

- Prova de contrast de la lectura obligatòria de l'assignatura. Parcerisa, A.; Giné, N.; Forés, A. (2010) *La educación social. Una mirada didáctica. Relación , comunicación y secuencias educativas*. Barcelona: Graó.
- Exercici individual de correcció d'una unitat didàctica ja elaborada.

Alumnes d'itinerari adaptat

El sistema d'avaluació continuada serà el mateix que la resta de companys.

L'exercici pràctic s'haurà de defensar en espai de tutoria a pactar amb el professor abans de la setmana del 19/23 d'octubre.

Les proves de contrast es poden realitzar els dies fixats per a la resta de companys. En cas d'impossibilitat d'assistir a les dates proposades, aquests dos exercicis es realitzaran en període oficial d'exàmens.

En cas de no optar per l'avaluació continuada, o suspendre més de dues activitats, i presentar-se a la **segona convocatòria**, l'avaluació final consistirà en un examen.

Tota aquesta informació la trobareu àmpliament desenvolupada a les Pautes d'activitats d'avaluació corresponents (PAC).

6.2.- Criteris d'avaluació

Ponderació: 30% els exercicis de síntesi de contingut de mòdul, 40% de l'exercici pràctic i 30% de les proves de contrast a l'aula (15% llibre i 15% correcció d'una UD).

En relació als exercicis de síntesi de contingut de mòdul es valorarà la participació en els debats a l'aula (presencial i virtual) i la claredat de les reflexions exposades, així com la capacitat de síntesi dels conceptes teòrics treballats i el grau d'identificació de la seva implicació en la pràctica professional.

En relació a l'exercici pràctic (UD) es valorarà la correcció tècnica (que presenti desenvolupats tots els apartats corresponents, la coherència interna i la viabilitat o grau de realitat), l'exposició (rigor i claredat de l'exposició i adequació metodològica de temps i objectius) i el rigor acadèmic del treball escrit (fonamentació de la proposta i justificació de la pertinença).

En relació a la prova de contrast de la lectura obligatòria es valorarà la comprensió de la lectura. En relació a la prova de contrast de la unitat didàctica es valorarà la correcció tècnica.

Per superar l'assignatura en primera convocatòria cal que totes les activitats presentades estiguin aprovades. En el cas de suspendre alguna, com a màxim dues activitats de les sis demanades, es dóna l'opció a poder-les repetir en segona convocatòria, guardant la nota obtinguda en la resta d'activitats, sempre i quan la nota obtinguda sigui inferior a 4.

En cas de suspendre 3 o més activitats l'alumne s'haurà de presentar a l'examen final de la segona convocatòria.

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic.

Correu electrònic: mmarzo@campus.peretarres.org

Horari d'atenció: dijous de 9'30 a 11:30h. (cal demanar cita prèvia per correu)

9.- Bibliografia i recursos

Bibliografia bàsica

Beltran, J. (1993). *Procesos, estratègies y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis.

Benavent, E., Pulido, M.A. i Martínez, O. (2010). Societat de la informació i del coneixement: persones, tecnologia i canvi social. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, 44, 14- 29. Recuperat a

<http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/202107/270420>

Bolívar, A. (2008). *Didáctica y Currículum: de la modernidad a la postmodernidad*. Archidona: Ediciones Aljibe. (Capítols 3 i 4 pp. 59- 104).

Forés, A. i Vallvé, M. (2002). *Quan la didàctica porta el nom d'educació social*. Barcelona: EUTSES Fundació Pere Tarrés.

López, P. (2008). *Espais d'aprenentatge. Idees, estratègies i reflexions*. Barcelona: Minyons Escoltes Guies Sant Jordi de Catalunya.

Parcerisa, A., Giné, N. i Forés, A. (2010). *La educación social. Una mirada didáctica. Relación, comunicación y secuencias educativas*. Barcelona: Graó.

Rodriguez, M, Marzo, T. i Coscolla, R. (2015). El projecte educatiu d'un CRAE: una experiència de construcció participativa. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, 60, 87-101. Recuperat a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/296671/385599>

UNESCO- Catalunya. (2015) . *Repensar l'educació: vers un bé comú mundial*. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya amb la col·laboració de la Fundació Jaume Bofill. Recuperat a http://www.fbofill.cat/sites/default/files/RepensarEducacio_100715.pdf

Van Manen, M. (2002). *The tone of teaching. The language of pedagogy*. London: Althouse Press.

Bibliografia recomanable

Ajuntament de Barcelona. (2015). *El poder transformador de les ciutats educadores*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Bach, E. i Darder, P. (2004). *Des-educate: una propuesta para vivir y convivir mejor*. Barcelona: Paidós.

De La Torre, S. (1993). *Aprender de los errores. El tratamiento didáctico de los errores como estrategia de innovación*. Barcelona: Editorial Escuela Española.

De La Torre, S. (1993). *Didáctica y currículo*. Madrid: Dykmson.

Del Pozo, P. (2007). *Formación de formadores*. Madrid: Pirámide.

Freire, P. (1994). *Cartas a quien pretende enseñar*. Mèxic: Siglo XXI.

Gardner, H. (2008). *Las cinco mentes del futuro*. Barcelona: Paidós.

Jurado, P. (1997). *Requisits de l'aprenentatge*. Barcelona: EDIUOC.

Meireu, P. (1997). *Aprender sí. Pero ¿Cómo?* Barcelona: Octaedro.

Meireu, P. (1998). *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes

Morin, E. (2001). *Tenir el cap clar. Per organitzar els coneixements i aprendre a viure*. Barcelona: La Campana.

Parcerisa, A. (2004). *Didáctica en la educación social. Enseñar y aprender fuera de las escuela.*(4a ed.) Barcelona: Graó.

Pont, E. (1997). *Models d'acció didàctica.* Barcelona: EDIUOC.

Rancièrè, J. (2003). *El maestro ignorante.* Barcelona: Laertes

Tejada, J. (2005). *Didáctica-Currículum. Diseño, desarrollo y evaluación curricular.* Barcelona: Davinci

Van Manen, M. (1991). *The tact of teaching. The meaning of pedagogical thoughtfulness.* London: Althouse Press

Zabala, A. (1995). *La pràctica educativa. Com ensenyar.* Barcelona: Ed. Graó

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
Conèixer tècnicament el procés d'ensenyament-aprenentatge dins l'acció social	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura obligatòria de l'assignatura. - Debats grupals a l'aula (presencial i virtual) 	<ul style="list-style-type: none"> - Tindrà coneixement i destreses per a comprendre i analitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge 	<ul style="list-style-type: none"> - Exercicis de síntesi de contingut dels mòduls (PAC-1) - Prova de contrast de la lectura obligatòria (PAC-3)
Saber identificar la relació existent entre didàctica i currículum	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura obligatòria de l'assignatura. - Visionat d'una pel·lícula - Visita a un Museu 	<ul style="list-style-type: none"> - Tindrà coneixement i destreses per a comprendre i analitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge 	<ul style="list-style-type: none"> - Exercicis de síntesi de contingut dels mòduls (PAC-1)
Saber dissenyar les unitats de programació com eines de planificació educativa	<ul style="list-style-type: none"> - Dissenyar i dur a terme una unitat didàctica (inclou sessions de treball a l'aula d'assistència obligatòria) <p>Nota: els alumnes d'itinerari adaptat han de fer una defensa oral de la seva proposta d'Unitat Didàctica)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Serà capaç de dissenyar unitats didàctiques adaptades als contextos educatius i als seus destinataris. 	<ul style="list-style-type: none"> - Presentació escrita d'una unitat didàctica i dinamització a l'aula (PAC-2) - Prova de contrast consistent en la correcció d'una unitat didàctica ja elaborada (PAC-3)
Definir objectius, planificar, realitzar i avaluar activitats, processos i projectes orientats a les persones i als grups	<ul style="list-style-type: none"> - Dissenyar i dur a terme una unitat didàctica (inclou sessions de treball a l'aula d'assistència obligatòria). - Participar del procés d'avaluació dels les exposicions dels companys. 	<ul style="list-style-type: none"> - Serà capaç de dissenyar unitats didàctiques adaptades als contextos educatius i als seus destinataris. - Serà capaç de construir eines i instruments avaluatius per 	<ul style="list-style-type: none"> - Dinamització de la unitat didàctica a l'aula (PAC-2) - Presentació escrita de l'autoavaluació de la unitat didàctica (PAC-2) - Presentació escrita de l'avaluació de la unitat didàctica d'un altre grup (PAC-2)

		millorar els processos educatius.	
Ser capaç de construir eines i instruments d'avaluació per millorar els processos educatius	<ul style="list-style-type: none"> - Dissenyar i dur a terme una unitat didàctica (inclou sessions de treball a l'aula d'assistència obligatòria). - Participar del procés d'avaluació de les activitats d'avaluació de l'assignatura. 	<ul style="list-style-type: none"> - Serà capaç de construir eines i instruments avaluatius per millorar els processos educatius. 	<ul style="list-style-type: none"> - Presentació escrita d'una unitat didàctica (apartat avaluació) (PAC-2) - Avaluar la unitat didàctica dinamitzada a l'aula (la pròpia i la d'un altre grup) (PAC-2)